

**INSTYTUT ROZRODU ZWIERZĄT I BADAŃ ŻYWNOŚCI
POLSKIEJ AKADEMII NAUK**

Tuwima 10, 10-747 Olsztyn, tel.: (+48 89)523-46-86; 524-03-13
Fax (+48 89) 524-01-24; e-mail instytut@pan.olsztyn.pl; www.pan.olsztyn.pl

Szkolenie wstępne dotyczące bezpieczeństwa i higieny w pracy

opracował: Główny Specjalista ds. BHP
Kamil Grochowalski

Regulacje prawne z zakresu ochrony pracy

Zakres tematyczny

- Prawa i obowiązki pracowników i pracodawców w zakresie bhp oraz odpowiedzialność za naruszenie przepisów i zasad bhp
- Ochrona pracy kobiet i młodocianych
- Wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz świadczenia z nimi związane
- Profilaktyczna opieka zdrowotna nad pracownikami
- Nadzór nad warunkami pracy

Prawa i obowiązki pracowników
i pracodawców w zakresie bhp oraz
odpowiedzialność za naruszenie przepisów
i zasad bhp

Obowiązki osoby kierującej pracownikami

Osoba kierująca pracownikami jest obowiązana:

- znać w zakresie niezbędnym do wykonania ciążących na niej obowiązków
przepisy o ochronie pracy, w tym przepisy oraz zasady bhp,
- organizować stanowiska pracy zgodnie z przepisami i zasadami bhp,
- dbać o sprawność środków ochrony indywidualnej oraz ich stosowanie zgodnie z przepisami,
- organizować, przygotowywać i prowadzić prace, uwzględniając zabezpieczenie pracowników przed wypadkami przy pracy, chorobami zawodowymi i innymi chorobami związanymi z warunkami środowiska pracy,
- dbać o bezpieczny i higieniczny stan pomieszczeń pracy i wyposażenia technicznego, a także o sprawność środków ochrony zbiorowej i ich stosowanie zgodnie z przeznaczeniem,
- egzekwować przestrzeganie przez pracowników przepisów i zasad bhp,
- zapewnić wykonanie zaleceń lekarza sprawującego opiekę zdrowotną nad pracownikami.

Podstawowe obowiązki pracodawcy

Ochrona zdrowia i życia pracowników poprzez zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki, w tym:

- organizowanie pracy w sposób zapewniający bezpieczne i higieniczne warunki pracy,
- zapewnienie przestrzegania w zakładzie pracy przepisów oraz zasad bhp, wydawanie polecenia usunięcia uchybień w tym zakresie oraz kontrolowanie ich wykonania,
- zapewnienie wykonania nakazów, wystąpień, decyzji i zarządzeń wydawanych przez organa nadzoru nad warunkami pracy,
- zapewnienie wykonania zaleceń społecznego inspektora pracy.

Znajomość w zakresie niezbędnym do wykonywania ciążących na nim obowiązków przepisów o ochronie pracy, w tym przepisów oraz zasad bhp.

Podstawowe obowiązki pracodawcy

Jeżeli jednocześnie w tym samym miejscu wykonują pracę pracownicy zatrudnieni przez różnych pracodawców, pracodawcy ci mają obowiązek:

- współpracować ze sobą,
- wyznaczyć koordynatora sprawującego nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy wszystkich pracowników zatrudnionych w tym samym miejscu,
- ustalić zasady współdziałania uwzględniające sposoby postępowania w przypadku wystąpienia zagrożeń dla zdrowia lub życia pracowników.

Wyznaczenie koordynatora nie zwalnia poszczególnych pracodawców z obowiązku zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy zatrudnionym przez nich pracownikom.

Podstawowe obowiązki pracodawcy

Pracodawca rozpoczynający działalność jest obowiązany w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia tej działalności zawiadomić na piśmie właściwego inspektora pracy i właściwego inspektora sanitarnego o:

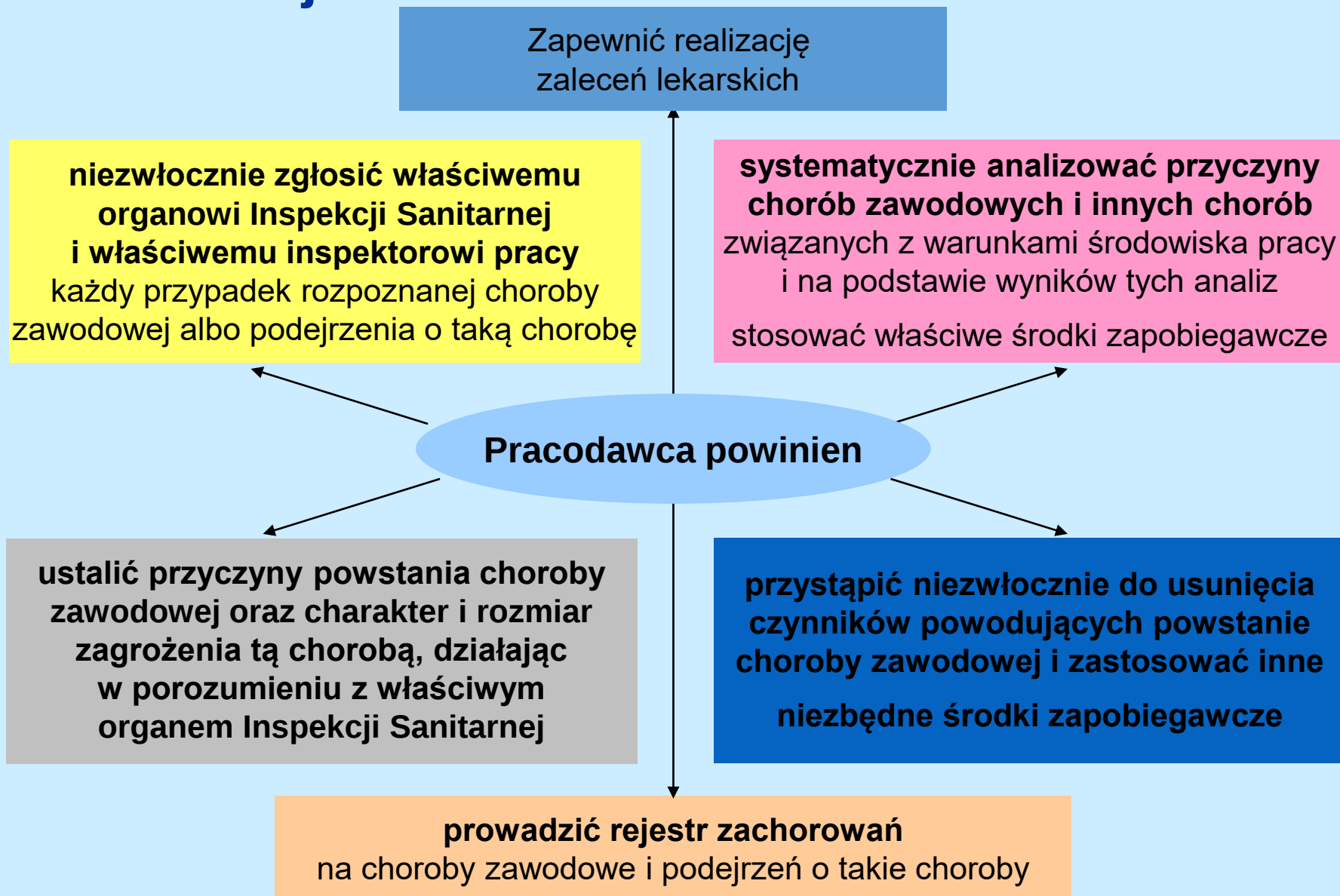
- miejscu,
- rodzaju,
- zakresie prowadzonej działalności,
- przewidywanej liczbie pracowników oraz
- złożyć pisemną informację o środkach i procedurach przyjętych dla spełnienia wymagań wynikających z przepisów bhp, dotyczących danej dziedziny działalności.

Pracodawca jest obowiązany zawiadomić na piśmie właściwego inspektora pracy i właściwego inspektora sanitarnego o zmianie:

- miejsca,
- rodzaju,
- zakresu prowadzonej działalności, zwłaszcza zmiany technologii lub profilu produkcji.

Pracodawca zawiadamia właściwego inspektora pracy i właściwego inspektora sanitarnego o zaprzestaniu działalności lub likwidacji zakładu pracy.

Obowiązki pracodawcy w razie choroby zawodowej

Obowiązki pracodawcy w razie wypadku przy pracy

Obowiązki pracodawcy w razie wypadku przy pracy

Pracodawca

```
graph TD; A([Pracodawca]) --> B[protokół powypadkowy zatwierdza pracodawca nie później niż w ciągu 5 dni od dnia jego sporządzenia]; B --> C[zatwierdzony protokół powypadkowy otrzymuje poszkodowany pracownik (rodzina, w razie śmierci pracownika) wraz z pouczeniem o sposobie i trybie odwołania]; C --> D[protokół powypadkowy dotyczący wypadków śmiertelnych, ciężkich i zbiorowych pracodawca niezwłocznie doręcza właściwemu inspektorowi pracy]; D --> E[protokół powypadkowy wraz z pozostałą dokumentacją powypadkową pracodawca przechowuje przez 10 lat]; E --> F[prowadzenie rejestru wypadków przy pracy];
```

protokół powypadkowy zatwierdza pracodawca nie później niż w ciągu **5 dni** od dnia jego sporządzenia

zatwierdzony protokół powypadkowy otrzymuje poszkodowany pracownik (rodzina, w razie śmierci pracownika) wraz z pouczeniem o sposobie i trybie odwołania

protokół powypadkowy dotyczący wypadków śmiertelnych, ciężkich i zbiorowych pracodawca niezwłocznie doręcza właściwemu inspektorowi pracy

protokół powypadkowy wraz z pozostałą dokumentacją powypadkową pracodawca przechowuje przez 10 lat

prowadzenie rejestru wypadków przy pracy

Obowiązki pracownika

- ❑ Przestrzeganie przepisów i zasad bhp jest podstawowym obowiązkiem pracownika.
- ❑ W szczególności pracownik jest obowiązany:
 - znać przepisy i zasady bhp, brać udział w szkoleniu i instruktażu z tego zakresu oraz zdawać wymagane egzaminy sprawdzające,
 - wykonywać pracę w sposób zgodny z przepisami i zasadami bhp oraz stosować się do wydawanych w tym zakresie poleceń i wskazówek przełożonych,
 - dbać o należyty stan maszyn, urządzeń, narzędzi i sprzętu oraz o porządek i ład w miejscu pracy,
 - stosować środki ochrony zbiorowej oraz używać przydzielonych środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego, zgodnie z przeznaczeniem,
 - poddawać się wstępnym, okresowym i kontrolnym oraz innym zaleconym
 - badaniom lekarskim i stosować się do wskazań lekarskich,
 - niezwłocznie zawiadomić przełożonego o zauważonym w zakładzie pracy
 - wypadku, zagrożeniu życia lub zdrowia ludzkiego oraz ostrzec współpracowników i inne osoby znajdujące się w rejonie zagrożenia,
 - współdziałać z pracodawcą i przełożonymi w wypełnianiu obowiązków
 - dotyczących bhp.

Prawa pracownika

1. Pracownik ma prawo powstrzymać się od wykonywania pracy, zawiadamiając o tym niezwłocznie przełożonego, jeżeli:
 - warunki pracy nie odpowiadają przepisom bhp i stwarzają bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia pracownika albo
 - wykonywana przez niego praca grozi takim niebezpieczeństwem innym osobom.
2. Jeżeli powstrzymanie się od wykonywania pracy nie usuwa zagrożenia, pracownik ma prawo oddalić się z miejsca zagrożenia, niezwłocznie zawiadamiając przełożonego.

UWAGA!

Za czas powstrzymania się od wykonywania pracy lub oddalenia się z miejsca zagrożenia, w przypadkach wymienionych w p. 1 i 2, pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia.

Prawa pracownika

3. Pracownik ma prawo, po uprzednim zawiadomieniu przełożonego, powstrzymać się od wykonywania pracy wymagającej szczególnej sprawności psychofizycznej w przypadku, gdy jego stan psychofizyczny nie zapewnia bezpiecznego wykonywania pracy i stwarza zagrożenie dla innych osób.

UWAGA!

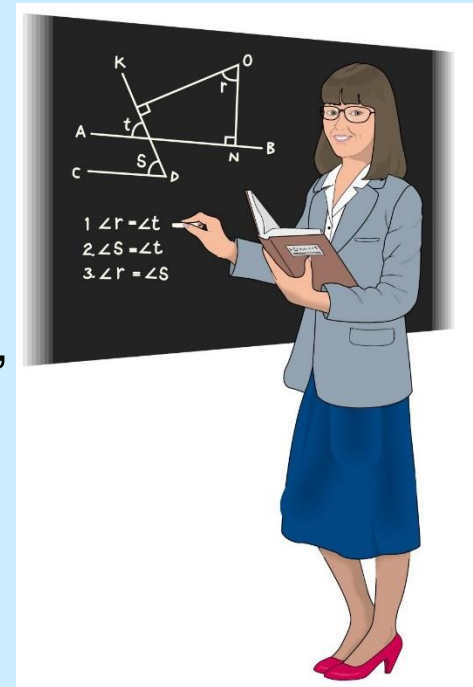
Uprawnienia wymienione w p. 1, 2 i 3 nie dotyczą pracownika, którego obowiązkiem pracowniczym jest ratowanie życia ludzkiego lub mienia.

Ochrona pracy kobiet i młodocianych

Ochrona pracy kobiet

Ochronie zdrowia kobiet w ciąży oraz zapewnieniu właściwej opieki nad dzieckiem służą:

- zakaz zatrudniania kobiet w ciąży w wymiarze dobowym przekraczającym 8 godzin, w godzinach nadliczbowych i w porze nocnej (art. 129⁵ p. 2 i art. 178 kp),
- zakaz delegowania kobiety w ciąży, bez jej zgody, poza stałe miejsce pracy (art. 178 kp),
- obowiązek przeniesienia kobiety w ciąży do innej pracy, jeżeli ze względu na stan ciąży nie powinna ona wykonywać pracy dotychczasowej (art. 179 kp),
- prawo do urlopu macierzyńskiego (art. 180 kp),
- prawo do przerw w pracy na karmienie dziecka (art. 187 kp),
- zakaz zatrudniania kobiety opiekującej się dzieckiem w wieku do 4 lat, bez jej zgody, w wymiarze dobowym przekraczającym 8 godzin, w godzinach nadliczbowych i w porze nocnej (art. 129⁵ p. 3 i art. 178 kp)

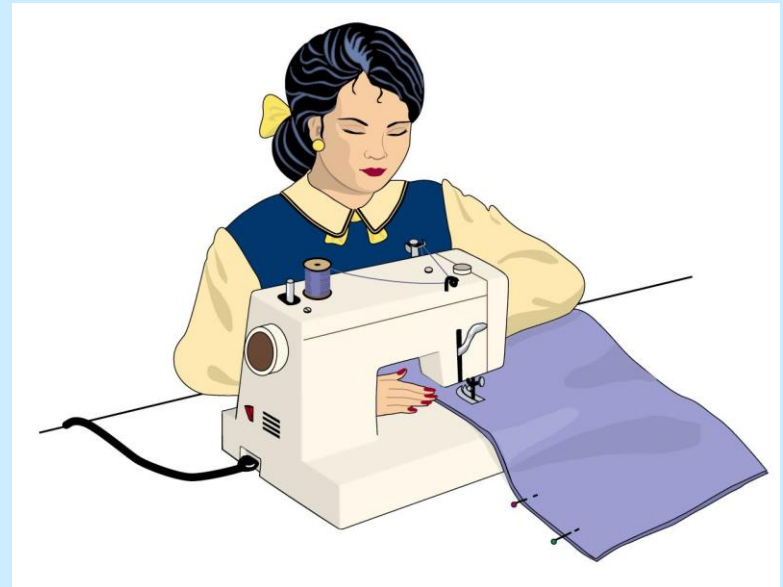

Ochrona pracy kobiet

Ochronie zdrowia kobiet w ciąży oraz zapewnieniu właściwej opieki nad dzieckiem służą:

- zakaz delegowania kobiety opiekującej się dzieckiem w wieku do 4 lat, bez jej zgody, poza stałe miejsce pracy (art. 178 kp),
- prawo do urlopu wychowawczego (bezpłatnego) na opiekę nad dzieckiem (art. 186 kp),
- prawo do zwolnienia z wykonywania pracy, na 2 dni w ciągu roku, dla kobiet wychowujących dzieci w wieku do 14 lat (art. 188 kp),

Z uprawnień może korzystać również pracownik (mężczyzna), z tym, że jeżeli oboje rodzice lub opiekunowie są zatrudnieni - z uprawnień może korzystać tylko jedno z nich.

Ochrona pracy kobiet

- Dopuszczalne normy dźwigania i przewożenia ciężarów

Wyszczególnienie	Normy dla kobiet w ciąży lub w okresie karmienia	Normy dla kobiet nie będących w ciąży lub w okresie karmienia
Ręczne podnoszenie i przenoszenie ciężarów po powierzchni płaskiej	3 kg (praca stała) 5 kg (praca dorywcza – do 4 razy na godzinę w czasie zmiany roboczej)	12 kg (praca stała) 20 kg (praca dorywcza)
Ręczne przenoszenie pod górę (po pochylniach, schodach itp.)	2 kg (praca stała) 3,75 kg (praca dorywcza)	8 kg (praca stała) 15 kg (praca dorywcza)
Przewożenie na taczkach jednokołowych	12,5 kg	50 kg
Przewożenie na wózkach 2,3 i 4-kołowych	20 kg	80 kg
Przewożenie na wózkach po szynach	75 kg	300 kg

Uwaga: masy ciężarów wymienione w punktach 3-5 tabeli obejmują również masę urządzenia transportowego.

Ochrona pracy kobiet

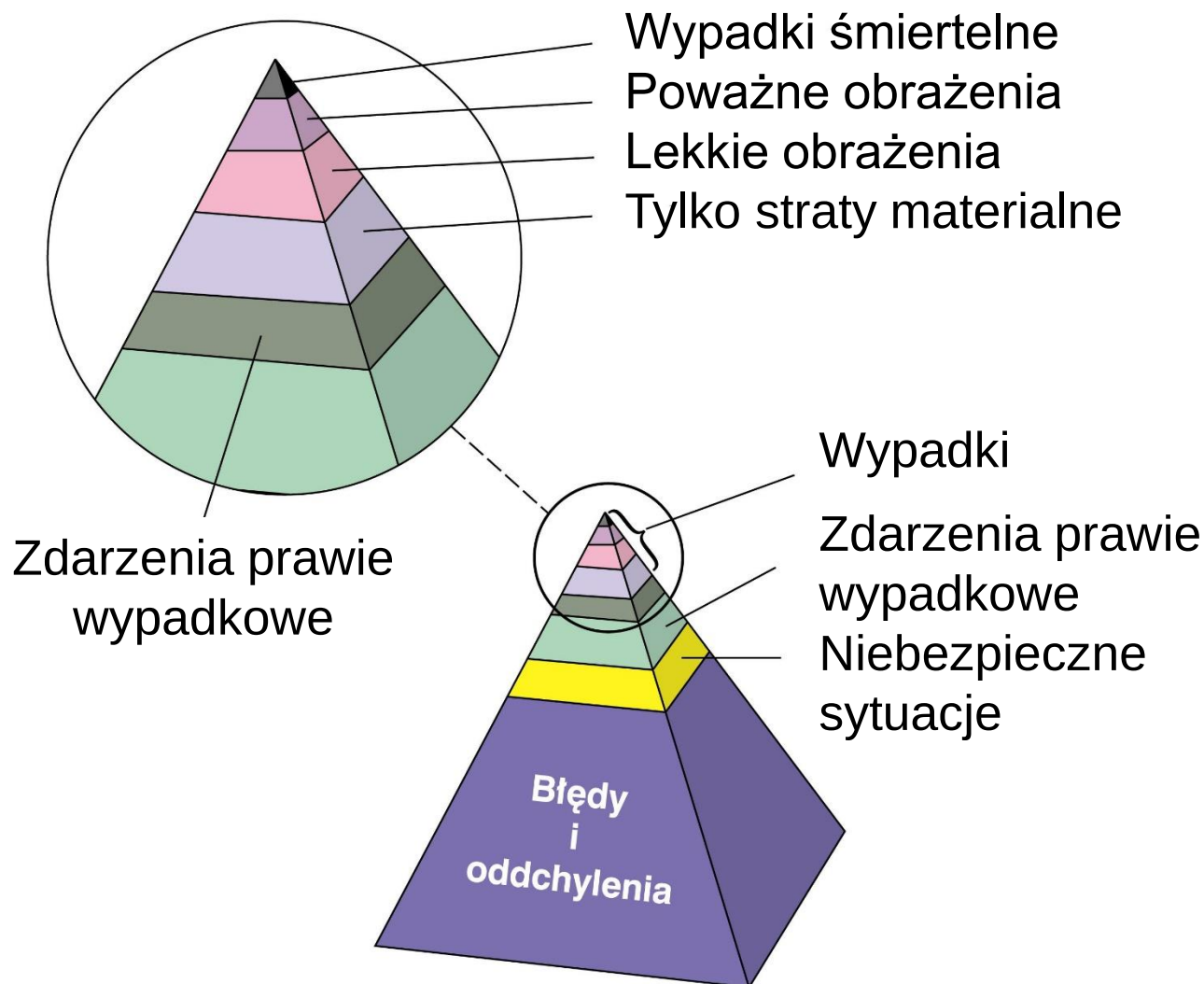
- Prace związane z wysiłkiem fizycznym oraz obsługą elementów urządzeń

Wyszczególnienie	Normy dla kobiet w ciąży lub w okresie karmienia	Normy dla kobiet nie będących w ciąży lub w okresie karmienia
Ręczna obsługa elementów urządzeń (dźwigni, korb, kół sterowniczych itp.), przy której wymagane jest użycie siły	12,5 N (praca stała) 25 N (praca dorywcza)	50 N (praca stała) 100 N (praca dorywcza)
Nożna obsługa elementów urządzeń (pedałów, przycisków itp.), przy której wymagane jest użycie siły	30 N (praca stała) 50 N (praca dorywcza)	120 N (praca stała) 200 N (praca dorywcza)
Wydatek energetyczny netto na wykonanie pracy	2 900 kJ (696 kcal) na zmianę roboczą	5 000 kJ (1 200 kcal) na zmianę roboczą

Wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz świadczenia z nimi związane

Wypadki przy pracy

Piramida zdarzeń wypadkowych Heinricha

Wypadek przy pracy

Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło w związku z pracą:

1. podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności albo poleceń przełożonych,
2. podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności w interesie zakładu pracy, nawet bez polecenia,
3. w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji zakładu pracy, w drodze między siedzibą zakładu pracy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy traktuje się - w zakresie uprawnień do świadczeń - wypadek, któremu pracownik uległ:

1. w czasie trwania podróży służbowej, w okolicznościach innych niż określone wyżej, chyba że wypadek spowodowany został postępowaniem pracownika, które nie pozostawało w związku z wykonywaniem powierzonych mu zadań,
2. w związku z odbywaniem służby w zakładowych i resortowych formacjach samoobrony albo w związku z przynależnością do obowiązkowej lub ochotniczej straży pożarnej działającej w zakładzie pracy,
3. przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające w zakładzie pracy organizacje polityczne lub zawodowe, lub uczestnicząc w organizowanych przez nie czynach społecznych.

Wypadek przy pracy

Za **śmiertelny wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć w miejscu wypadku lub w okresie nie przekraczającym 6 miesięcy od dnia wypadku.

Za **ciężki wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego Nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba Nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna Niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe, poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

Za **zbiorowy wypadek przy pracy** uważa się wypadek, któremu w wyniku tego samego zdarzenia, uległy co najmniej dwie osoby.

Profilaktyczna opieka zdrowotna nad
pracownikami

Badania lekarskie

Wstępne badania lekarskie:

- osoba przyjmowana do pracy,
- pracownicy młodociani przenoszeni na inne stanowiska pracy,
- pracownicy przenoszeni na stanowiska pracy, na których występują czynniki szkodliwe dla zdrowia lub warunki uciążliwe.

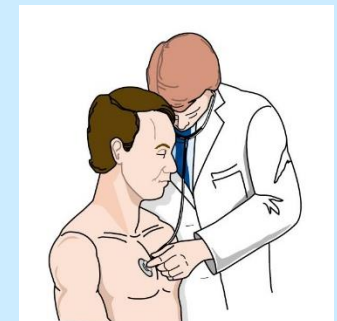
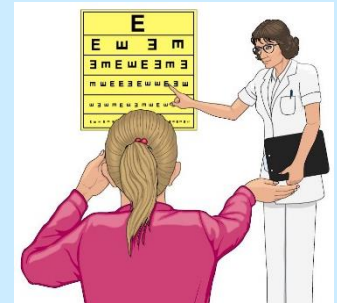
Okresowe badania lekarskie:

- wszyscy pracownicy,
- pracownicy zatrudnieni w warunkach narażenia na działanie substancji i czynników rakotwórczych lub pyłów zwłókniających, także po:
- zaprzestaniu pracy w kontakcie z tymi substancjami, czynnikami lub pyłami,
- rozwiązaniu stosunku pracy, jeżeli zainteresowana osoba zgłosi wniosek o objęcie takimi badaniami.

Kontrolne badania lekarskie:

- pracownicy po niezdolności do pracy trwającej dłużej niż 30 dni, spowodowanej chorobą.

PRACODAWCA ponosi koszty badań lekarskich oraz inne koszty profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami niezbędne ze względu na warunki pracy.

Nadzór nad warunkami pracy

Komisja bezpieczeństwa i higieny pracy

Pracodawca zatrudniający więcej niż 50 pracowników powołuje Komisję BHP.

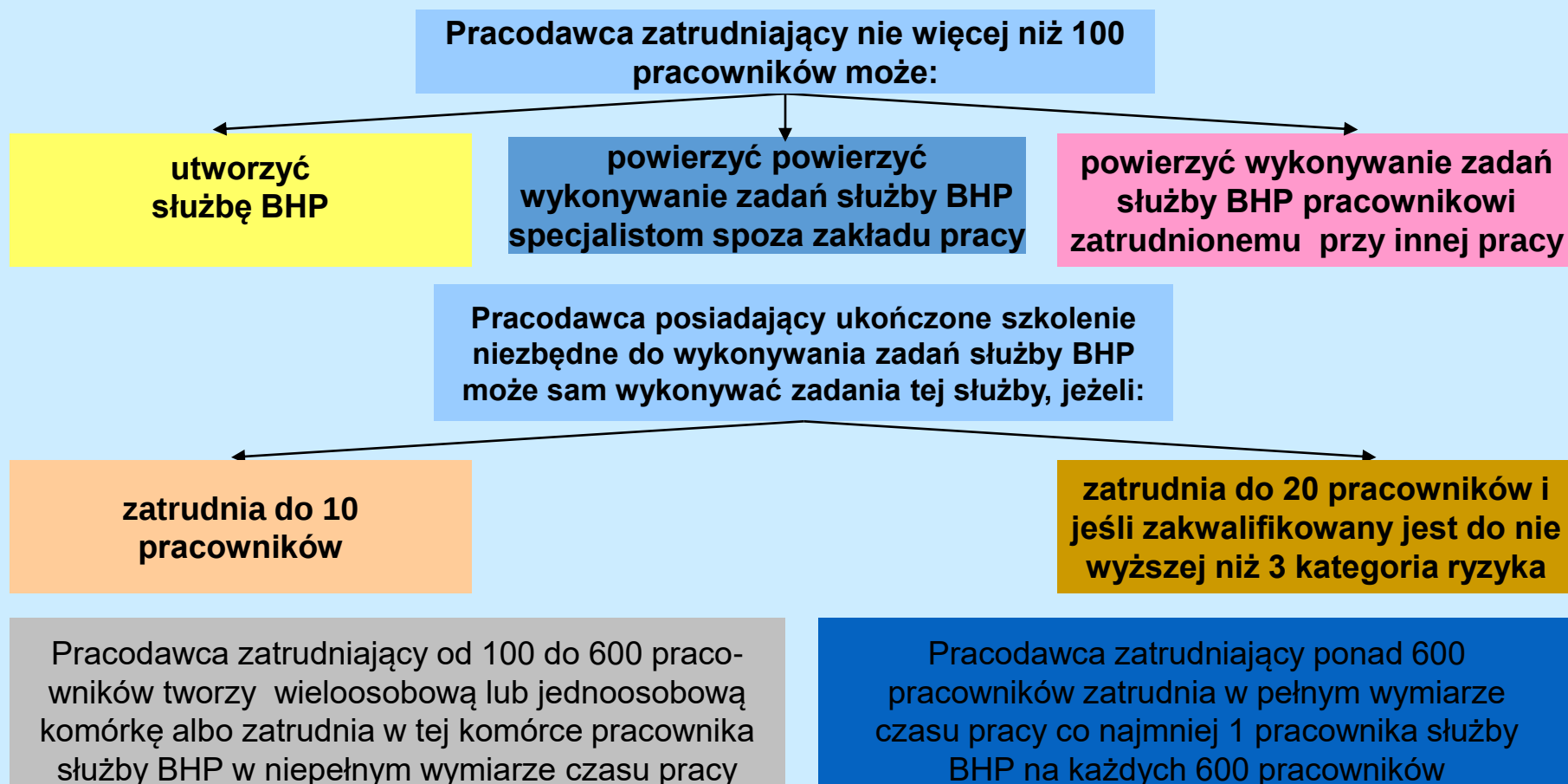
ZADANIA KOMISJI BEZPIECZEŃSTWA I HIGIENY PRACY:

1. wykonywanie przeglądów warunków pracy,
2. przeprowadzanie okresowej oceny stanu bezpieczeństwa i higieny pracy,
3. opiniowanie podejmowanych przez pracodawcę środków zapobiegających wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym,
4. formułowanie wniosków dotyczących poprawy warunków pracy,
5. współdziałanie z pracodawcą w realizacji jego obowiązków w zakresie bhp.

Służba bezpieczeństwa i higieny pracy

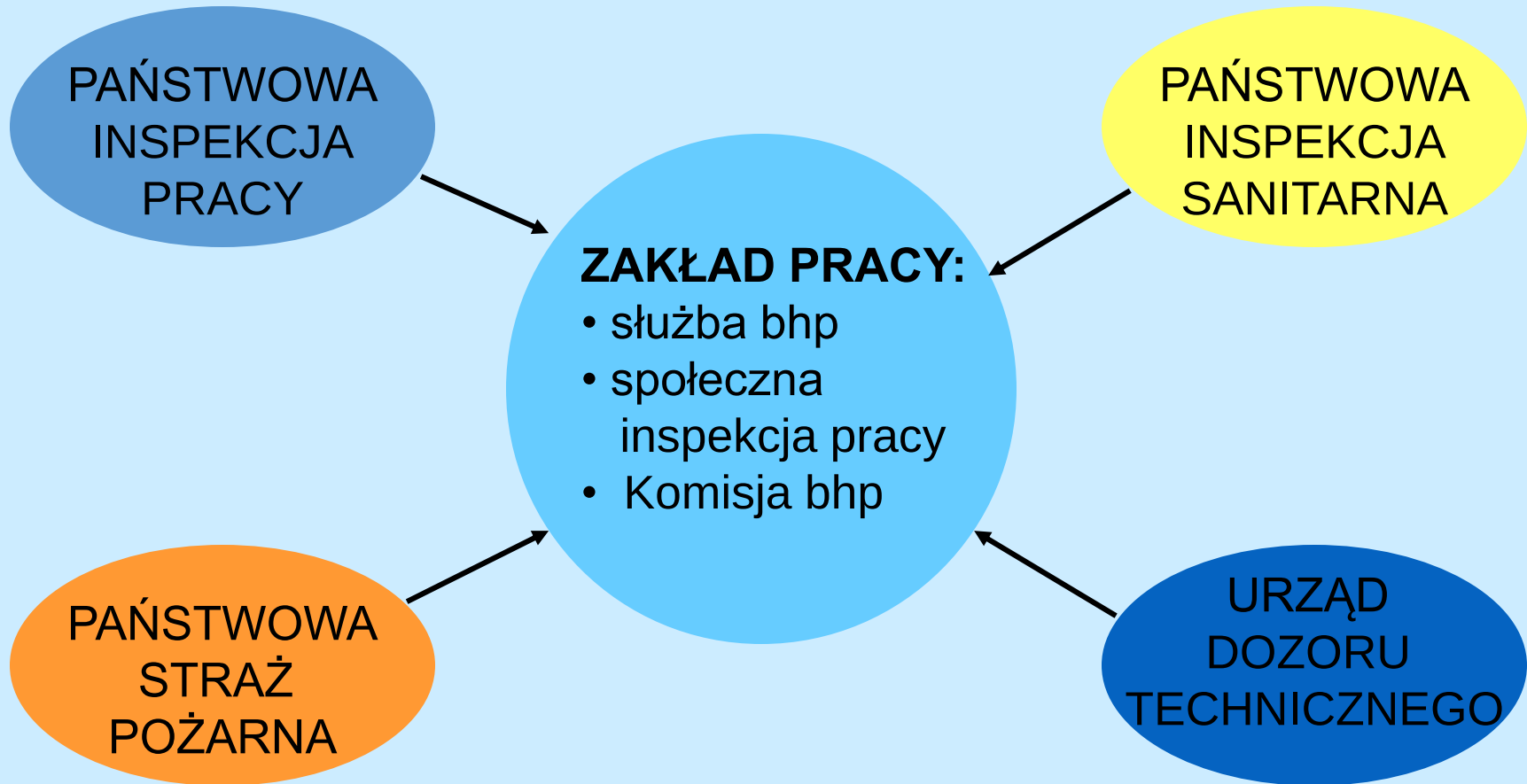
Pracodawca zatrudniający więcej niż 100 pracowników tworzy służbę BHP – pełniącą funkcje doradcze i kontrolne w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Służba BHP podlega bezpośrednio pracodawcy

Nadzór nad bezpieczeństwem i warunkami pracy

Zewnętrzne i wewnętrzne organa nadzoru

Dziękuję za uwagę